

Dendrologický průzkum

Logistický areál Březhrad

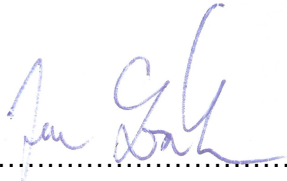
Jan Losík

prosinec 2008

Název záměru: Logistický areál Březhrad

Zadavatel: EMPLA, spol. s r. o.
Za Škodovkou 305
503 11 Hradec Králové
tel.: 495 218 875
web: www.empla.cz

Zpracovatel: Mgr. Jan Losík, Ph.D.
Schweitzerova 47
779 00 Olomouc
IČ: 73040789
Tel.: 604623654
e-mail: jan.losik@gmail.com

.....
V Olomouci 16. 12. 2008

1 Úvod

Tento dokument se zabývá popisem a hodnocením stavu dřevinné vegetace v území určeném pro umístění plánovaného záměru „Logistický areál Březhrad“. Průzkum byl vypracován na základě objednávky č. 682/04/08 firmy EMPLA, spol. s r. o., Hradec Králové. Navržený záměr představuje výstavbu rozsáhlé haly včetně souvisejících dopravních komunikací a parkovacích stání. Sledovaná lokalita se nachází v k. ú. Březhrad jižně od centra Hradce Králové. Stavba bude umístěna na pozemcích ležících východně od želez. trati, které jsou ve většině vedeny jako ostatní plochy a v současnosti nejsou hospodářsky využívány.

Obrázek 1: Letecký snímek zájmového území s vyznačením polohy popisovaných porostů.

2 Charakteristika porostů dřevin

Rozptýlená dřevinná zeleň se vyskytuje na celé ploše zájmového území. Je zde možné rozlišit několik souvislejších porostů a větších skupin stromů, které se vzájemně liší svou věkovou strukturou, druhovým zastoupením i genezí jejich vzniku. Mezi těmito porosty se nacházejí

otevřené plochy zarůstající travobylinnou vegetací, v níž ovšem rovněž nalezneme rozptýlené jedince nebo malé skupiny dřevin. Prostorové rozmístění jednotlivých porostů i charakter zájmového území jsou patrné z obrázku 1. V dalším textu jsou podrobněji popsány jednotlivé porosty dřevin.

Porost 1: Jedná se o skupinu ležící v jihovýchodní části ovlivněné plochy. Porost je na jižním okraji tvořen zapojeným zmlazením borovice lesní, který dosahuje výšky maximálně 3 m. Jedná se o stromky pocházející ze semen čtyř vzrostlých borovic, které jsou rovněž součástí této skupiny a dosahují výšky kolem 17 m při šířce kmene cca 30 cm. Za borovicemi se nachází volně zapojená skupina mladších bříz bělokorých, největší jedinci mají šířku kmene kolem 17 cm a výšku asi 13 m. V severní části je tento porost rozvolněný a vyskytují se zde mohutnější exempláře borovice lesní a lípy srdčité s kmeny o průměru přes 40 cm a výškou do 18 m. Dále se zde vyskytuje několik habrů obecných a javorů mlčů vysokých do 10 m. Skupinu doplňují keře hlohu a růže šípkové.

Porost z naprosté většiny vznikl spontánní sukcesí na nevyužívané ploše, většina dřevin je poměrně mladá. Na okrajích stále dochází k růstu nových jedinců a pokračuje i zahušťování korunového zápoje. Všechny popsané stromy jsou vitální a v dobrém zdravotním stavu. Pouze některé mladší břízy trpí v podrostu větších stromů nedostatkem světla.

Obrázek 2: Pohled na porost 1 od jihu.

Porost 2: Zapojená skupina tvořená vzrostlými jedinci několika druhů dřevin. Dominují starší borovice lesní a odrostlé břízy bělokoré. Největší stromy jsou vysoké do 20 m. Skupinu dotváří mohutnější prosychající topol kanadský s kmenem o průměru 60 cm. Východní část porostu při oplocení pozemku je tvořena listnáči. Kromě dvou větších jedinců lípy srdčité (výška cca 17 m), se zde vyskytuje několik mladších javorů mlčů, topolů osika, habrů obecných a bříz bělokorých. Jedinci těchto druhů dosahují menšího vzrůstu (max. 14 m) a šířky kmene kolem 20 cm.

Také tento porost je z větší části výsledkem přirozeného náletu dřevin a zdravotní stav většiny stromů je dobrý s výjimkou částečně odumřelého topolu.

Obrázek 3: Smíšený porost č. 2 s převahou borovice a břízy bělokoré.

Porost 3: Představuje drobný „lesík“ v severovýchodním cípu zájmového území, který je téměř výhradně tvořen borovicí lesní. Stromy dosahují výšky kolem 15 m, šířka kmenů se pohybuje mezi 20 až 40 cm. Ojediněle se zde vyskytuje bříza bělokorá a dub letní, ve spíše sporadicky vyvinutém keřovém patru se uplatňuje bez černý, ostružiník a javor mléč.

Porost byl v minulosti zřejmě založen výsadbou sazenic lesnickým způsobem. Kvalita stromů se liší v závislosti na podmínkách, nejsilnější jedinci se nacházejí na okrajích porostu, kde je dostatek světla. Uvnitř jsou některé borovice silně nakloněné a mají slabší šířku kmene. Většina stromů je však vitálních a v dobrém zdravotním stavu.

Porost 4: Na předcházející porost navazuje plocha s volně zapojenými skupinami dřevin. Převažují mladší jedinci břízy bělokoré dosahující maximálně 12 m výšky. Výraznější jsou ještě dva javory mléče, z nichž větší dosahuje výšky 16 m a šířky kmene přes 50 cm. V porostu jsou dále rozptýleny mladší borovice lesní, duby, habry, lípy srdčité a javory mléče. Celý porost pochází ze spontánního náletu a zmlazení okolních dřevin. Většina stromů díky dostatku prostoru dobře prosperuje a stále zde dochází k přibývání nových jedinců, takže se porost zahušťuje a dále rozšiřuje.

Obrázek 4: Porosty v severovýchodním rohu území. V pozadí porost 3 (borový remízek).

Porost 5: Jedná se o rozsáhlejší porost listnáčů v mělké terénní depresi v centrální části zájmového území. Stromové patro je tvořeno téměř výhradně jen dvěma druhy dřevin. V severovýchodní části se nachází hustý porost topolu osika, na zbytku plochy dominuje bříza bělokorá. Výška největších jedinců přesahuje 17 m a šířka kmenů kolísá od 10 do 30 cm. V nejvlhčím místě se vyskytuje vzrostlá skupina vrb křehkých.

Celý porost vznikl z náletu bříz a osik na relativně vlhký substrát, ve sníženině vzniklé snad po těžbě písku. Stromy sem zřejmě invadovaly záhy po ukončení disturbance povrchu. Většina stromů je vitální a zdravá. V hustém porostu osik je však patrné prosychání způsobené nedostatečným osvětlením spodních větví a menších jedinců.

Obrázek 5: Porost osik a bříz v mělké sníženině.

Porost 6: Podél oplocení u západní hranice lokality se nachází porost křovin a několik mladších stromů. Mezi křovinami dominují staré rozložené pámelníky bílé. Dále zde roste i ptačí zob obecný, růže šípková a hlohy. Stromy jsou reprezentovány skupinkami několika javorů mléčů a lip srdčitých. Dosahují výšky kolem 9 m při průměru kmene do 18 cm. Podél oplocení se také nachází několik mladých dubů letních vysokých kolem 3,5 m. Keře pámelníku byly podél plotu zřejmě kdysi vysazeny, avšak ostatní dřeviny se sem rozšířily přirozeným způsobem. S výjimkou prosychajících přestálých pámelníků jsou všechny dřeviny v dobrém zdravotním stavu.

Porost 7: V tomto prostoru se nachází menší borový lesík, který bude dotčen při stavbě železniční vlečky. Její budování si vyžádá vykácení jen části porostu. Lesík byl založen uměle vysázením borovice lesní a borovice černé. Oba druhy jsou zastoupeny ve vyrovnaném poměru. Ojediněle se zde vyskytují i větší jedinci břízy bělokoré. V podrostu se místy objevuje bez černý. Porost je stejnověký, výška stromů dosahuje asi 15 m, šířka kmenů kolísá mezi 15 a 30 cm.

Obrázek 6: Pohled na borový remíz (porost 7).

Porost 8: Výstavba železniční vlečky se dotkne i porostu mladých dřevin, který se nachází na ploše jižně od výše popsaného borového remízku. Vyskytuje se zde především borovice lesní, jejíž jedinci dosahující výšky kolem 3 m a vytvářejí rozsáhlejší zapojenou skupinu. Kromě borovice zde roste i bříza bělokorá, dub letní a topol kanadský. Na okrajích i vrba jíva a jabloň domácí. Vesměs se jedná o mladé exempláře s výškou do 5 m a šířkou kmene kolem 10 cm. Ani tento porost by neměl být smýcen plošně, dojde však k likvidaci dřevin v trase železniční vlečky. Na jih od tohoto borového mlází se nachází otevřená plocha s několika rozptýlenými dřevinami. Dominantní je mohutná vrba bílá, ostatní stromy jsou menšího vzrůstu. Jedná se o zplanělé jabloně domácí, několik bříz bělokorých a keře bezu černého, ostružiníků, hlohů a vrb. Všechny dřeviny přítomné v této části hodnoceného území pocházejí z přirozeného náletu. Vzhledem k tomu, že se většinou jedná o mladé jedince, je jejich zdravotní stav dobrý a dá se předpokládat postupné rozšiřování a zahušťování porostů.

Obrázek 7: Porost v jižní části území, který bude dotčen stavbou železniční vlečky.

Porost 9: Při jižním okraji plochy určené k zastavění se nacházejí dřeviny, kterým dominuje liniový porost tvořený staršími jedinci borovice lesní a dubem letním. Většina těchto vzrostlých stromů se však nachází na hranici zájmového území, takže by nemělo dojít k jejich likvidaci. Na dotčené ploše však na tento porost navazuje rozvolněný porost dřevin, který bude v případě realizace záměru smýcen. Vyskytuje se zde několik vzrostlých borovic lesních o

výšce kolem 14 m a šířce kmene 38 až 52 cm. Početněji jsou zastoupeni mladší jedinci břízy bělokoré, které dosahují výšky asi 10 m a šířky kmene kolem 15 cm. Dále se zde uplatňuje dub letní v podobě několika odrostlejších stromků vysokých do 5 m. Snad kromě vzrostlých borovic se jedná o spontánně vzniklý porost. Všechny stromy jsou v dobrém zdravotním stavu.

Obrázek 8: Porosty dřevin při jižním okraji sledované plochy.

Ostatní dřeviny: Kromě výše popsaných porostů se na sledované ploše nachází další dřeviny, které jsou zde rozptýleny jako solitéry nebo v menších skupinkách. Obvykle se jedná o mladší jedince dubu letního, borovice lesní a skupiny bříz bělokorých. Duby a borovice dosahují maximální výšky do 5 m, vzrostlejší břízy až přes 13 m.

Obrázek 9: Rozptýlené dřeviny na ploše určené k zastavění.

Tabulka 1: Přehled zjištěných druhů dřevin

vědecký název	český název	výskyt v území (číslo porostu)
<i>Acer platanoides</i>	javor mléč	1, 2, 4, 6
<i>Betula pendula</i>	bříza bělokorá	výskyt po celé hodnocené ploše
<i>Carpinus betulus</i>	habr obecný	1, 2
<i>Crataegus sp.</i>	hloh	1, 6, 8, 9, roztroušeně i jinde
<i>Ligustrum vulgare</i>	ptačí zob obecný	6
<i>Malus domestica</i>	jabloň domácí	8
<i>Pinus nigra</i>	borovice černá	7
<i>Populus tremula</i>	topol osika	2, 5
<i>Populus x canadensis</i>	topol kanadský	2, 8
<i>Prunus avium</i>	třešeň ptačí	ojediněle u hranic pozemku
<i>Quercus robur</i>	dub letní	1, 2, 4, 6, 8, 9, roztroušeně i na zbytku plochy
<i>Quercus rubra</i>	dub červený	4
<i>Rosa canina</i>	růže šípková	1, 3, 6, 8
<i>Salix alba</i>	vrba bílá	8
<i>Salix caprea</i>	vrba jíva	8
<i>Salix fragilis</i>	vrba křehká	5
<i>Sambucus nigra</i>	bez černý	1, 3, 6, 7, 8
<i>Symphoricarpos albus</i>	pámelník bílý	6
<i>Tilia cordata</i>	lípa srdčitá	1, 2, 4, 6

3 Shrnující charakteristika a vyhodnocení významu porostů

Současný stav porostů je výsledkem využívání lokality v minulosti. Z historických map vyplývá, že zde ve druhé polovině 19. století byla pole a menší lesíky. Podle přítomnosti terénních depresí, je možné usoudit, že zde byl v pozdější době těžen písek. V nedávné minulosti pak bylo území využíváno k čerpání vody. V současnosti je území již několik let ponecháno spontánnímu vývoji. Na lokalitě je patrná postupná sukcese, která začíná od obnaženého povrchu písčiny a přes travobylinné formace postupuje až k zapojeným porostům dřevin. Kromě dvou malých borových lesíků, které se zde vyskytovaly již v historické době, pochází naprostá většina dřevin z přirozeného zmlazení. Semena většiny druhů se sem rozšířila větrem, duby, hlohy a jabloně zřejmě přinesli ptáci.

Rychlost šíření dřevin se na různých místech lokality lišila v závislosti na mikrostanovištních podmínkách. Na místech snížených těžbou písku byla lepší dostupnost vody, proto se sem dřeviny rozšířily rychle a dnes se zde nacházejí zapojené porosty osik a bříz. Na sušších místech s obnaženým písčítým povrchem došlo k rozvoji psamofilních trávníků s paličkovcem šedavým, které postupně zarůstají třtinou křovištní. Třtina se také rozšířila na místa původních polí, která nebyla po ukončení hospodaření dále narušována. Rozvoj dřevin na těchto místech byl zřejmě blokován vysychavou půdou. V současnosti brání rychlejšímu zarůstání lokality hlavně husté porosty třtiny křovištní. Tato dominantní tráva vytváří husté porosty s množstvím stařiny, která brání uchycení semenáčků dřevin. Nové stromy se proto objevují nejčastěji v sousedství stávajících porostů dřevin, které jednak

poskytují stálý přísun diaspor a zároveň svým stínem omezují bujení třtiny křovištní, která nesnáší zastínění. Méně příznivé podmínky dané písčitou půdou se odrážejí i ve druhovém složení dřevin. Převládají pionýrské druhy, které jsou méně náročné na živiny (bříza bělokorá, borovice lesní, topol osika). Lípy a javory nalezneme jen na některých příznivějších místech, nejčastěji v rámci starších skupin stromů. Mohutnější jedinci těchto druhů spolu s několika vzrostlými exempláři borovice lesní představují nejhodnotnější stromy na hodnocené lokalitě.

Dřevinné formace mají význam jako útočiště řady druhů živočichů, včetně drobné zvěře, jako je zajíc polní, bažant obecný nebo liška obecná. Mají však také určitou společenskou a estetickou hodnotu. Lokalita totiž sousedí s obytným územím a charakter zdejších porostů navozuje atmosféru existence přírodního prvku v okolní příměstské krajině. Přes omezení možnosti vstupu (jedná se o oplocený soukromý pozemek) je lokalita některými místními obyvateli také využívána k pravidelným vycházkám.

Plánovaný záměr si vynutí vykácení velké většiny dřevin na lokalitě. Ačkoli v rámci sadových úprav bude provedeno vysazení nových stromů, nebude možné zlikvidované dřeviny nahradit v původním rozsahu přímo na lokalitě záměru. Při upřesňování projektové dokumentace by proto bylo vhodné volit taková řešení záměru, která si vyžádají co nejmenší rozsah zásahů do porostů dřevin. Stromy, které budou na lokalitě ponechány a mohly by být při stavebních pracích poškozeny, je třeba odpovídajícím způsobem ochránit. Za zlikvidované porosty by bylo vhodné uložit taková kompenzační opatření, která by zlepšila biologickou hodnotu okolních porostů nebo provést náhradní výsadby v okolní zemědělské krajině. Tak by byly v dotčeném území alespoň zmírněny negativní vlivy záměru plynoucí z úbytku úkrytových možností pro živočichy.